

Fremsat den 8. december 1988 af kulturministeren (Ole Vig Jensen)

Forslag

til

Lov om ændring af ophavsretsloven

§ 1

I lov om ophavsretten til litterære og kunstneriske værker, jf. lovbekendtgørelse nr. 52 af 27. januar 1987, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 2, indsættes efter »værker af beskrivende art«: »samt værker i form af edb-programmer«.

2. § 9 affattes således:

»§ 9. Love, administrative forskrifter, retsafgørelser og lignende offentlige aktstykker er ikke genstand for ophavsret.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 gælder ikke for værker, der fremtræder som selvstændige bidrag i de i stk. 1 nævnte aktstykker. Sådanne værker må dog gengives i forbindelse med aktstykket. Retten til videre udnyttelse afhænger af de i øvrigt gældende regler.«

3. I § 10 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Halvlederprodukters udformning (topografi) nyder ikke beskyttelse efter denne lov, men beskyttes efter reglerne i lov om beskyttelse af halvlederprodukters udformning (topografi).«

4. § 11, stk. 2, ophæves, og i stedet indsættes:

»Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 giver ikke ret til at

- 1) opføre et bygningsværk,
- 2) fremstille et eksemplar af et kunstværk ved afstøbning, ved aftryk fra original plade eller stok eller på nogen anden måde, som indebærer, at eksemplaret kan opfattes som en original, eller

- 3) fremstille eksemplarer af edb-programmer i maskinlæsbar form.

Stk. 3. Bestemmelsen i stk. 1 giver ikke ret til at benytte fremmed medhjælp ved eksemplar fremstillingen, når der er tale om

- 1) værker af brugskunst eller
- 2) kunstværker, dersom eksemplarfremstillingen har form af en kunstnerisk gengivelse.«

5. Efter § 11 indsættes:

»§ 11 a. Ejeren af et eksemplar af et edb-program, som er udgivet i maskinlæsbar form ved salg til almenheden, må fremstille sådanne eksemplarer af programmet, herunder reserve- og sikkerhedseksemplarer, som er nødvendige for hans brug af dette. Sådanne eksemplarer må ejeren ikke udnytte på anden måde, og retten til at udnytte eksemplarerne bortfalder, hvis ejeren af eksemplaret af det erhvervede edb-program spreder dette videre.«

6. I § 22, stk. 1, indsættes efter »Danmarks Radio«: », TV 2«, og efter 2. pkt. indsættes: »Kulturministeren kan fastsætte, at bestemmelsen skal finde tilsvarende anvendelse på aftaler, truffet af andre radio- eller fjernsynsforetagender.«

7. I § 22 a indsættes efter stk. 3 som nyt stykke:

»Stk. 4. Vederlagskravet påhviler ejeren af anlægget. Er det vederlag, som ejeren skal betale, fastsat som et beløb pr. tilslutning, er brugeren af den enkelte tilslutning pligtig at betale ejeren et beløb, som svarer dertil. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om vederlagsopkrævningen.«

Stk. 4 bliver herefter stk. 5.

8. § 23 affattes således:

»§ 23. Når et litterært eller musikalsk værk er udgivet, kan de udgivne eksemplarer spredes videre eller fremvises offentligt.

Stk. 2. Uanset bestemmelsen i stk. 1 er det ikke tilladt uden ophavsmandens samtykke til almenheden at sprede

- 1) eksemplarer af musikværker gennem udlejning eller
- 2) eksemplarer af edb-programmer, som er udgivet i maskinlæsbar form, gennem udlån eller udlejning.

Stk. 3. Når et filmværk er udgivet i form af salg til almenheden, kan de eksemplarer, som er omfattet af udgivelsen, spredes videre. Dog må de ikke uden ophavsmandens samtykke spredes til almenheden gennem udlån eller udlejning.

Stk. 4. Bestemmelsen i stk. 1 medfører ingen indskrænkning i forfatterens ret til vederlag for det offentlige udlån af bøger, som sker gennem bibliotekerne, jf. lov om biblioteksafgift.«

9. I § 24 a, *stk. 1*, indsættes som 2. pkt.:

»Det samme gælder for værker, som er frembragt inden for den pågældende forvaltningsmyndighed.«

10. I § 25, *stk. 1, 1. pkt.*, indsættes efter »film«: », jf. dog § 25 a«.

11. Efter § 25 indsættes:

»§ 25 a. Ved erhvervsmæssigt videresalg af eksemplarer af kunstværker har ophavsmanden ret til et vederlag på 5 pct. af salgsprisen ekskl. moms.

Stk. 2. Retten til vederlag omfatter ikke bygningsværker. Værker af brugskunst er ikke omfattet, hvis de er fremstillet i flere identiske eksemplarer.

Stk. 3. Kulturministeren kan fastsætte nærmere regler om vederlagets beregning, herunder bestemmelser om mindstebeløb for den salgspris, som skal medføre ret til vederlag.

Stk. 4. Retten til vederlag består indtil ophavsrettens udløb, jf. §§ 43 og 44. Retten er personlig og uoverdragelig. Efter ophavsmandens død falder retten dog i arv til ophavsmandens ægtefælle og livsarvinger. Efterlader ophavsmanden sig ikke ægtefælle eller livsarvinger, tilfalder vederlagsretten den organisation, som er nævnt i stk. 5.

Stk. 5. Retten til vederlag kan kun gøres gældende af en organisation, som er godkendt af kulturministeren. Organisationen forestår opkrævningen og foretager udlodningen til de berettigede. Den berettigedes krav mod organisationen består, indtil 3 år er forløbet fra udgangen af det år, i hvilket videresalget fandt sted. Forældelsen afbrydes ved skriftligt påkrav fra den berettigede.

Stk. 6. Ved erhvervsmæssigt videresalg som nævnt i stk. 1 er sælgeren forpligtet til at fremsende en årlig opgørelse over salget af kunstværker, attesteret af en statsautoriseret eller registreret revisor, til den organisation, som er nævnt i stk. 5.«

12. § 31, *stk. 2*, affattes således:

»*Stk. 2.* Kreditorforfølgning i eksemplarer af værket kan heller ikke foretages hos ophavsmanden selv eller hos nogen, til hvem eksemplarer er overgået ifølge ægteskab eller arv, hvis forfølgningen retter sig mod

- 1) manuskripter,
- 2) stokke, plader, forme eller lignende, hvorved et kunstværk kan udføres, eller
- 3) eksemplarer af kunstværker, som ikke er udstillet, udbudt til salg eller på anden måde godkendt til offentliggørelse.«

13. Efter § 42 indsættes i kapitel 3:

»*Særlige bestemmelser om edb-programmer*

§ 42 a. En aftale om ret til at udnytte et edb-program medfører, når intet andet er aftalt, ret til at foretage sådanne ændringer i programmet, som er nødvendige for den aftalte udnyttelse, jf. dog § 3, samt ret til at fremstille sådanne eksemplarer, herunder reserve- og sikkerhedseksemplarer, som er nødvendige for udnyttelsen af programmet. Retten til at udnytte sådanne eksemplarer bortfalder, hvis retten til at udnytte programmet ophører.

§ 42 b. Ophavsretten til et edb-program, der er frembragt som led i et ansættelsesforhold, overgår til arbejdsgiveren, medmindre andet er aftalt.«

14. I § 45, *stk. 2*, indsættes efter »gengive den,«: »eller udsendes i lydradio eller fjernsyn«.

15. I § 49, *stk. 1*, udgår: »samt programmer«.

16. § 49, *stk. 3*, affattes således:

kendt inden for ophavsretten. Det drejer sig om programmer, som er overført til et elektronisk hukommelseskredsløb, fx en read-only-memory (ROM), der er indføjet i et industriprodukt. Det kan fx være operativprogrammet i en datamat, men det kan også være programmer, som styrer funktionerne i dagligdags produkter såsom biler, vaskemaskiner, fotografiapparater, digitalure og lommeregner. I sådanne tilfælde bør det ikke være muligt på grundlag af ophavsretten at udøve kontrol over produktets spredning. Da forholdet normalt må anses for dækket ved udtrykkelig eller stiltiende aftale med rettighedshaveren, finder ministeriet det ikke påkrævet at optage nogen udtrykkelig bestemmelse herom.

Til stk. 3

Efter den gældende lovs § 2 nyder rettighedshaveren til et filmværk en ubetinget beskyttelse med hensyn til viderespredning af eksemplarer af filmværket.

I overensstemmelse med forslaget i Ophavsretsudvalgets betænkning »Film- og videogramspørgsmål« (bet. nr. 1000/1984) foreslås det, at spredningsretten begrænses, således at det er tilladt at foretage videre salg og lignende af udgivne eksemplarer af filmværker. Derimod bør det fortsat ikke, som det fremgår af forslaget til stk. 3, være tilladt at sprede sådanne eksemplarer til almenheden ved udlån eller udlejning uden samtykke fra rettighedshaveren.

Til stk. 4

Den foreslåede bestemmelse svarer med redaktionelle ændringer til den gældende lovs § 23, stk. 2.

Til nr. 9

Lovens § 24 a, stk. 1, indeholder en bestemmelse, hvoraf det fremgår, at når eksemplarer af værker beskyttet efter denne lov er indgået til en forvaltningsmyndighed i forbindelse med dens virksomhed, er ophavsretten ikke til hinder for, at andre forlanger aktindsigt i eksemplarer af værker, herunder forlanger afskrift eller kopi, i overensstemmelse med lovgivningens bestemmelser herom. Som det fremgår af bestemmelsen, angår den kun eksemplarer, der indgår til en forvaltningsmyndighed, ikke dokumenter oprettet af denne.

I lovforslagets nr. 2 er det foreslået at indsnævre anvendelsesområdet for bestemmelsen i § 9 om offentlige aktstykker. Gennemføres forslaget, vil der indtræde beskyttelse for en række dokumenter, som er oprettet af offentlige myndigheder, og som hidtil har været ubeskyttede. For at undgå konflikt med bestemmelserne om aktindsigt i offentlighedslovgivningen foreslås det i nr. 9, at bestemmelsen i § 24 a, stk. 1, udvides til også at gælde for værker, som er

frembragt inden for den pågældende forvaltningsmyndighed.

Til nr. 10

Forslaget fremsættes på baggrund af forslaget under nr. 11, der indeholder nye bestemmelser om en vederlagsret for billedkunstnere i forbindelse med erhvervsmæssigt videre salg af eksemplarer af kunstværker. Dette forslag indebærer en vis modifikation af hovedreglen i § 25, stk. 1, 1. pkt., hvorefter det er tilladt at videre sprede eksemplarer af kunstværker, når et kunstværk er overdraget eller værket er udgivet, jf. § 8. Kulturministeriet finder derfor, at der i § 25 bør indføres en henvisning til § 25 a, således at det fremgår, at den under nr. 11 foreslåede afgiftsordning for videre salg af kunstværker indebærer en begrænsning i den frie viderespredningsret efter den gældende lovs § 25.

Til nr. 11

Til stk. 1

I loven er fastsat indskrænkninger i ophavsmandens eneret til spredning af eksemplarer af værket til almenheden. For så vidt angår litterære og musikalske værker findes bestemmelser i § 23, for kunstværkers vedkommende er der fastsat regler i § 25.

Lovens § 25 indebærer, at eksemplarer af udgivne kunstværker frit kan spredes videre, fx ved gave, salg, udlån eller udlejning. Det samme gælder eksemplarer af kunstværker, der af ophavsmanden er overdraget til andre.

De omtalte bestemmelser er baseret på hensynet til den frie vareomsætning. Virkningerne af indskrænkningerne i spredningsretten er imidlertid ikke den samme for alle kategorier af ophavsmand. Dette træder frem, når det tages i betragtning, hvad der er den typiske udnyttelsesform for de forskellige arter af værker.

Ser man fx på litterære værker, er den centrale udnyttelse fremstillingen af eksemplarer med henblik på spredning til almenheden. Her har forfatterne en rimeligt stærk rettighedsmæssig position, idet de kan afhænde trykningsrettighederne mod betaling af royalties for udnyttelsen. Ved de musikalske værker er forholdet i princippet det samme for så vidt angår udgivelsen af noder. Ved den offentlige fremførelse af musikværker, fx i radioen eller ved koncerter, er komponister og tekstforfattere ligeledes dækket ind rettighedsmæssigt, idet de på basis af deres ophavsret gennem forvaltningsselskabet KODA kan kræve vederlag for opførelserne.

For billedkunstnernes vedkommende er den rettighedsmæssige dækning betydeligt svagere på de om-